

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

Arkadiusz Janusz Sopata (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z odwołania S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie

o jednorazowe odszkodowanie z tytułu choroby zawodowej po zmarłym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 19 lutego 2025 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 lutego 2021 r., sygn. XIII Ua 30/20

- 1. uchyla zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie w całości;**
- 2. uchyla wyrok Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z 7 lipca 2020 r. w sprawie o sygn. VII U 92/18 w całości i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu dla m. st. Warszawy w Warszawie do ponownego rozpoznania;**
- 3. znosi wzajemnie koszty postępowania ze skargi nadzwyczajnej.**

UZASADNIENIE

Prokurator Generalny (dalej: „skarżący”) skargą nadzwyczajną wniesioną 6 października 2023 r. działając na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 i 2 oraz art. 115 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 1904 z późn. zm.; dalej: „u.SN”) - z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, obejmującą obowiązek budowania zaufania obywateli do państwa i jego organów - zaskarżył w całości prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 lutego 2021 r. w sprawie o sygn. XIII Ua 30/20. Na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.SN zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) rażące naruszenie prawa, to jest art. 49a ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 1205, dalej: „u.s.w.p.”) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji przyjęcie, że w sprawie z odwołania S. M. (dalej: „odwołującej się”) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie (dalej: „ZUS”) z 18 stycznia 2018 r., znak: [...], odmawiającej jej prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmierci jej męża J. M. spowodowanej skutkami choroby zawodowej, należało zastosować przepisy obowiązujące w dniu ustania jego zatrudnienia (zgodnie z zastrzeżeniem z ust. 3 art. 49a u.s.w.p.), to jest ustawę z dnia 23 stycznia 1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy (Dz. U. z 1968 r., Nr 3, poz. 8 oraz z 1972 r. Nr 27, poz. 191, dalej: „u.ś.p. z 1968 r.”), podczas gdy właściwą regulacją dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy winny być przepisy u.s.w.p., albowiem ust. 3 art. 49a u.s.w.p. nie ma zastosowania do roszczeń w sprawie o jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci spowodowanej skutkami choroby zawodowej, przy czym właściwe zastosowanie ww. przepisów powinno skutkować przyznaniem odwołującej się wnioskowanego świadczenia;

2) rażące naruszenie prawa, to jest art. 21 § 1 u.ś.p. z 1968 r. w zw. z art. § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 7 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 1968 r. w sprawie rozciągnięcia przepisów ustawy o świadczeniach pieniężnych

przysługujących w razie wypadków przy pracy na choroby zawodowe (dalej: „r.u.ś.p.”) poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, iż członkom rodziny zmarłego przed dniem 12 czerwca 1975 r. pracownika wskutek choroby zawodowej nie przysługuje odszkodowanie;

3) naruszenie wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP) zasady zaufania obywateli do państwa i jej organów, a w szczególności sprawiedliwości proceduralnej, a także prawa do rzetelnego i sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) poprzez:

a. uniemożliwienie odwołującej się dochodzenia roszczenia w postaci jednorazowego odszkodowania z tytułu śmierci jej męża spowodowanej skutkami choroby zawodowej ze względu na przyjęcie, że przepisy obowiązujące w dniu ustania jego zatrudnienia nie przewidywały przyznania tego rodzaju świadczenia;

b. nierzetelną, a więc naruszającą zasady sprawiedliwości proceduralnej, kontrolę odwoławczą zaskarżonego orzeczenia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 7 lipca 2020 r. o sygn. akt VII U 92/18 poprzez zaaprobowanie przez Sąd odwoławczy niewłaściwego zastosowania przez Sąd I instancji art. 49a ust. 1 u.s.w.p., a w konsekwencji oddalenie apelacji odwołującej się, podczas gdy miała ona uzasadnione powody oczekiwać, że orzekające w jej sprawie Sądy we właściwy sposób zastosują przepisy prawne i uwzględnią obowiązujące w dacie wyrokowania przepisy u.s.w.p., które dawały podstawę do ubiegania się przez nią o jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci męża spowodowanej skutkami choroby zawodowej.

Powołując się na art. 91 § 1 u.SN Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, a także uchylenie w całości wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z 7 lipca 2020 r. o sygn. akt VII U 92/18 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla m. st. Warszawy w Warszawie.

W uzasadnieniu skargi nadzwyczajnej wskazano, że decyzją Nr [...]2017 z 29 września 2017 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w P. stwierdził u męża odwołującej się chorobę zawodową - nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy,

uznanych za rakotwórcze u ludzi pod postacią międzybłoniaka opłucnej lewej, wymienioną w poz. 17 pp. 2 wykazu chorób zawodowych określonego w przepisach w sprawie chorób zawodowych wydanych na podstawie art. 237 § 1 pkt 3-6 i § 1¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (dalej: „k.p.”). W uzasadnieniu decyzji wskazano, że mąż odwołującej się, zmarły w dniu [...] marca 1973 r., zatrudniony był w latach 1953-1972 na stanowiskach kolejno: mistrz zmiany produkcji, starszy mistrz produkcji oddziału kartonów chłonnych, inżynier technolog, starszy mistrz - zastępca kierownika produkcji w W. S.A., obecnie M. Sp. z o.o., nadzorując w różnym zakresie produkcję kartonów zawierających azbest. W tym czasie, wobec braku informacji o szkodliwości azbestu, nie były stosowane żadne ochrony osobiste ani wentylatory wyciągowe w halach. Biorąc pod uwagę rodzaj stwierdzonego u męża odwołującej się nowotworu oraz jego okres latencji, z wysokim prawdopodobieństwem rozpoznano u niego zawodową etiologię - międzybłoniak opłucnej lewej, który stał się przyczyną jego zgonu.

Decyzją z 18 stycznia 2018 r. znak: [...] ZUS, po rozpatrzeniu wniosku odwołującej się z 17 listopada 2017 r., odmówił prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej po zmarłym w dniu [...] marca 1973 r. mężu. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że zgodnie z art. 49 ust. 3 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (dalej: „u.ś.p. z 1975 r.”) do spraw o świadczenia z tytułu uszczerbku na zdrowiu stwierdzonego po wejściu w życie ustawy, a spowodowanego chorobą zawodową powstałą w zatrudnieniu, narażającym na tę chorobę, które ustało przed wejściem w życie ustawy, stosuje się przepisy obowiązujące w dniu ustanienia tego zatrudnienia. Z kolei zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 18 czerwca 1968 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych uprawniających do świadczeń w razie inwalidztwa lub śmierci pracownika (dalej: „r.w.ch.”) świadczenia przewidziane w ustawie (o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin) w razie inwalidztwa lub śmierci spowodowanych chorobą zawodową przysługują, jeżeli pracownik był zatrudniony po dniu 31 grudnia 1967 r. przy pracach narażających na powstanie lub nawrót choroby zawodowej (§ 1) i spełnione zostały inne warunki wymagane do uzyskania tych świadczeń. Zgodnie z wskazanymi przepisami członkowie rodziny zmarłego mogli ubiegać się

o prawo do renty rodzinnej; żaden akt prawny nie przewidywał innych świadczeń dla członków rodzin zmarłego. Jednocześnie przepisy u.ś.p. z 1975 r., które takie świadczenia wprowadziła, wyraźnie wskazała w art. 49 ust. 3, że takie świadczenia na podstawie nowej ustawy mogą przysługiwać członkom rodziny zmarłego, o ile jego zatrudnienie ustało pod rządami nowej ustawy. Mąż odwołującej się zmarł w 1973 r., a więc przed wejściem w życie ustawy, która umożliwiała członkom rodziny zmarłego nabycie praw do jednorazowego odszkodowania z tytułu śmierci ubezpieczonego wywołanej chorobą zawodową wobec czego brak było podstaw prawnych do wypłaty tego rodzaju świadczenia.

Pismem z 19 lutego 2018 r. odwołująca się złożyła odwołanie od powyższej decyzji ZUS, wnosząc o jej zmianę poprzez uwzględnienie odwołania w całości, ewentualnie o jej uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu odwołująca się nie kwestionowała, że w dniu śmierci jej męża nie istniał przepis prawa nakładający na właściwą instytucję państwową obowiązek wypłaty na rzecz najbliższej rodziny zmarłego jednorazowego odszkodowania z tytułu śmierci na chorobę zawodową, a obowiązek przyznania tego odszkodowania wprowadziła dopiero u.ś.p. z 1975 r. Odwołująca się podniosła jednak, że choroba w następstwie której zmarł jej mąż, została ujęta w wykazie chorób zawodowych, wydanym na podstawie art. 237 § 1 pkt 3-6 i § 1 k.p. w poz. 17 pp. 2, a fakt, iż jej mąż zmarł przed wejściem w życie u.ś.p. z 1975 r. nie powinien być uznany za wystarczającą podstawę do odmowy zapłaty przez ubezpieczyciela dochodzonego przez wnioskodawczynię odszkodowania, gdyż przemawia za tym art. 32 Konstytucji RP stanowiący, że wszyscy są równi wobec prawa.

W toku postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym dla m. st. Warszawy w Warszawie pod sygn. akt VII U 92/18 dopuszczono dowód z opinii biegłego lekarza specjalisty onkologa celem ustalenia, czy skutek choroby zawodowej stwierdzonej decyzją Nr [...].2017 z 29 września 2017 r. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w P. mąż odwołującej się doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, a jeżeli tak, to w jakiej procentowej wysokości. W wydanej opinii biegły stwierdził, że doznał on trwałego, stałego uszczerbku na zdrowiu w 100% wysokości.

Wyrokiem z 7 lipca 2020 r. o sygn. akt VII U 92/18 Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie oddalił powyższe odwołanie. W uzasadnieniu wyroku wskazał, że okolicznością sporną i decydującą o wyniku sprawy było ustalenie, czy odwołującej przysługiwało jednorazowe odszkodowanie w związku ze śmiercią jej męża. Podniesiono, że stosownie do treści art. 49a ust. 3 u.s.w.p., do spraw o świadczenia z tytułu uszczerbku na zdrowiu stwierdzonego po dniu 31 grudnia 2002 r., a spowodowanego chorobą zawodową powstałą w zatrudnieniu lub podczas prowadzenia pozarolniczej działalności lub współpracy przy jej prowadzeniu, narażających na tę chorobę, które ustało przed dniem 1 stycznia 2003 r., stosuje się przepisy obowiązujące w dniu ustania tego zatrudnienia lub działalności (współpracy). Uszczerbek na zdrowiu stwierdzony u męża odwołującej się związany był z chorobą zawodową powstałą w związku z zatrudnieniem, które ustało w dniu 23 listopada 1972 r., a zatem do stanu faktycznego ustalonego w przedmiotowej sprawie należało zastosować ustawę, która obowiązywała w dniu ustania zatrudnienia zmarłego, tj. u.ś.p. z 1968 r. Wskazana ustawa przewidywała świadczenia, tj.: rentę inwalidzką, rentę rodzinną, jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy. Sąd Rejonowy podniósł, że ze wskazanego wyliczenia wynika, iż świadczenie w postaci jednorazowego odszkodowania dla członków rodziny zmarłego pracownika lub rencisty z powodu choroby zawodowej nie zostało przewidziane w akcie prawnym obowiązującym w chwili ustania zatrudnienia męża odwołującej się. Takiego odszkodowania nie przewidywał również dekret z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. W ocenie Sądu Rejonowego z powyższego wynika, że członkom rodziny zmarłego przysługiwała wyłącznie renta rodzinna, którą, co wynikało z oświadczenia odwołującej się, jej dzieci pobierały. Organ rentowy w zaskarżonej decyzji wskazał, że dopiero u.ś.p. z 1975 r. zaliczyła w art. 2 ust. 2 w poczet świadczeń wypłacanych świadczeniobiorcom jednorazowe odszkodowanie - dla członków rodziny zmarłego pracownika lub rencisty. Także w przypadku tejże ustawy wskazywała ona w art. 49 ust. 3, że do spraw o świadczenie z tytułu uszczerbku na zdrowiu stwierdzonego po wejściu w życie ustawy, a spowodowanego chorobą zawodową powstałą w zatrudnieniu narażającym na tę chorobę, które ustało przed wejściem w życie ustawy stosowało się przepisy obowiązujące w dniu ustania

tego zatrudnienia. Wobec powyższego Sąd Rejonowy podniósł, że odwołująca się nie mogła z tytułu zachorowania jej męża na chorobę płuc, będącą chorobą zawodową, nabyć prawa do jednorazowego odszkodowania, albowiem w dacie ustania zatrudnienia przepisy ustawy nie przewidywały tego rodzaju świadczenia, dlatego też odwołanie należało oddalić.

Apelację od ww. wyroku wywiódł pełnomocnik odwołującej się, wnosząc o zmianę lub uchylenie zaskarżonego wyroku, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Wyrokiem z dnia 24 lutego 2021 r. wydanym w sprawie o sygn. XIII Ua 30/20 Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelację pełnomocnika odwołującej się od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 7 lipca 2020 r. o sygn. VII U 92/18.

W dniu 6 czerwca 2023 r. Prokurator Generalny złożył skargę nadzwyczajną, w której wniósł o uchylenie w całości ww. wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie. W odpowiedzi na skargę nadzwyczajną z 7 sierpnia 2023 r. pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie skargi nadzwyczajnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nadzwyczajna co do zasady zasługiwała na uwzględnienie.

Badając dopuszczalność skargi nadzwyczajnej wniesionej w niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy nie stwierdził istnienia jakichkolwiek okoliczności, które mogłyby uzasadniać jej odrzucenie *a limine*, bez potrzeby merytorycznego zbadania podniesionych w niej zarzutów. Została ona wniesiona przez Prokuratora Generalnego, a więc jeden z podmiotów enumeratywnie wymienionych w art. 89 § 2 u.SN. Zachowany został również termin do wniesienia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie nie dotyczy żadnej ze spraw spośród wymienionych w art. 90 § 3 i 4 u.SN. Nie może on także zostać uchylony ani zmieniony w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Ponadto, niniejsza skarga nadzwyczajna jest pierwszą w przedmiotowej sprawie.

Przechodząc do oceny zasadności skargi nadzwyczajnej, należy mieć na uwadze, że ten nadzwyczajny środek zaskarżenia może zostać wniesiony jedynie wówczas, gdy jest to konieczne dla zapewniania zgodności prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych i wojskowych z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 89 § 1 *in principio* u.SN) i tylko w sytuacji, gdy można go oprzeć na przynajmniej jednej z trzech podstaw, określonych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano również, że z redakcji art. 89 § 1 u.SN wynika, iż połączenie ogólnej przesłanki funkcjonalnej ze szczegółowymi podstawami skargi nadzwyczajnej sformułowaniem „o ile” wskazuje na konieczność równoczesnego zaistnienia przesłanki funkcjonalnej i przynajmniej jednej z jej szczegółowych podstaw wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN (tak Sąd Najwyższy np. w wyroku z 25 czerwca 2020 r., I NSNc 48/19). Jednocześnie, wzajemna relacja, zachodząca między przesłanką funkcjonalną i przesłankami szczegółowymi wymaga, aby w pierwszej kolejności dokonać oceny zaistnienia podstaw szczegółowych, a następnie dopiero dokonać oceny tego, czy ziściła się również przesłanka funkcjonalna (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2022 r., I NSNc 567/21).

Ścisłe określenie przesłanek przedmiotowych skargi nadzwyczajnej związane jest z jej funkcją ochronną Konstytucji RP, tj. z jednej strony dążeniem do zapewnienia prawidłowości działania organów władzy publicznej (art. 7 w zw. z art. 2 Konstytucji RP), a z drugiej strony konieczną ochroną stabilności i prawomocności orzeczeń sądowych oraz kształtowanych przez nie stosunków prawnych (art. 45 w zw. z art. 2 Konstytucji RP; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20 i wyrok Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2021 r., I NSNk 3/20). Konstrukcyjnym założeniem skargi nadzwyczajnej jest więc takie określenie jej przesłanek, aby służyła ona eliminowaniu z obrotu orzeczeń sądowych obarczonych wadami o fundamentalnym znaczeniu w świetle zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. W konsekwencji, stwierdzone naruszenia muszą być na tyle poważne, by względ na całokształt zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji RP nakazywał

ingerencję w powagę rzeczy osądzonej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 9 grudnia 2020 r., I NSNu 1/20 i 13 stycznia 2021 r., I NSNk 3/20).

Zdaniem Sądu Najwyższego, w przedmiotowej sprawie wnoszący skargę nadzwyczajną w sposób należyty wykazał wszystkie przesłanki wymagane dla uznania zasadności tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Ponadto należy przyznać rację skarżącemu, że w świetle okoliczności sprawy zaskarżony wyrok objęty skargą nie odpowiada prawu.

W pierwszej kolejności należy uznać za zasadny zarzut rażącego naruszenie art. 21 § 1 u.ś.p. z 1968 r. w zw. z art. § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 7 ust. 1 r.u.ś.p. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, iż członkom rodziny zmarłego przed dniem 12 czerwca 1975 r. pracownika wskutek choroby zawodowej nie przysługuje odszkodowanie. W przedmiotowej sprawie zarówno ZUS, Sąd Rejonowy, jak i Sąd Okręgowy podnieśli, że świadczenie w postaci jednorazowego odszkodowania dla członków rodziny zmarłego pracownika lub rencisty z powodu choroby zawodowej nie zostało przewidziane w akcie prawnym obowiązującym w chwili ustania zatrudnienia zmarłego męża odwołującej się, tj. w dniu 23 listopada 1972 r. Nie ulega jednak wątpliwości, że we wskazanej dacie obowiązywały przepisy u.ś.p. z 1968 r., które w istocie nie przewidywały takiego świadczenia. Jednakże art. 21 ust. 1 u.ś.p. z 1968 r. wskazywał, że Rada Ministrów rozciągnie i dostosuje z mocą obowiązującą nie później niż od dnia 1 stycznia 1969 r. w drodze rozporządzenia przepisy ustawy do przypadków, w których czasowa niezdolność do pracy, trwały uszczerbek na zdrowiu, inwalidztwo lub śmierć pracownika nastąpiły wskutek choroby zawodowej określonej w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

W konsekwencji powyższego upoważnienia z dniem 1 września 1968 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 1968 r. w sprawie rozciągnięcia przepisów ustawy o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy na choroby zawodowe (r.u.ś.p.). W § 1 tego rozporządzenia wskazano, że przepisy u.ś.p. z 1968 r. stosuje się w przypadkach, w których czasowa niezdolność do pracy, trwały uszczerbek na zdrowiu, inwalidztwo lub śmierć pracownika nastąpiły wskutek choroby zawodowej określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 16 ust. 2 i art. 57

ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6). Stosownie do § 4 ust. 1 r.u.ś.p., jednorazowe odszkodowanie określone w art. 11 ustawy (jednorazowe odszkodowanie przysługujące od zakładu pracy z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci pracownika) przysługuje tylko wówczas, gdy skutek choroby zawodowej pracownik został zaliczony do jednej z grup inwalidów lub nastąpiła jego śmierć.

W razie śmierci pracownika spowodowanej chorobą zawodową małżonkowi oraz dzieciom, które w chwili śmierci były przez pracownika utrzymywane lub miały prawo do świadczeń alimentacyjnych z jego strony, a w razie braku tych osób - innym członkom rodziny, spełniającym warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6), przysługiwało jednorazowe odszkodowanie w wysokości 20 000,00 zł, niezależnie od zasiłku pogrzebowego i odpraw wypłacanych na podstawie odrębnych przepisów, a jeżeli rodzina obejmowała więcej niż dwie osoby uprawnione do renty rodzinnej, powyższą kwotę zwiększało się o 5 000,00 zł na każdego dalszego uprawnionego (§ 4 ust. 3 w zw. z 7 ust. 1 r.u.ś.p.). Zgodnie z § 7 ust. 3 r.u.ś.p., jednorazowe odszkodowanie wypłacało się w terminie 14 dni od ustalenia przez organy państwowej inspekcji sanitarnej, iż pracownik zmarł na skutek choroby zawodowej.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku - w przeciwieństwie do Sądu Rejonowego i ZUS-u - zauważył wprawdzie, że powyższe rozporządzenie obowiązywało w chwili śmierci męża odwołującej się, lecz przyjął błędnie, że w dacie ustania jego zatrudnienia występująca u niego jednostka chorobowa nie była wymieniona w ówczesnie obowiązującym wykazie chorób zawodowych. Została ona wskazana, zdaniem Sądu Okręgowego, już po jego śmierci w wykazie wydanym na podstawie art. 237 § 1 pkt 3-6 i § 1 k.p. Sąd Najwyższy nie podziela tego stanowiska, albowiem na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 1968 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych uprawniających do świadczeń w razie inwalidztwa lub śmierci pracownika (r.w.ch.), za chorobę zawodową uznano nowotwory złośliwe, powstałe w następstwie zawodowej styczności z czynnikiem rakotwórczym: nowotwory skóry, nowotwory dróg

moczowych, nowotwory układu oddechowego, wywołane m. in. pracami narażającymi zawodowo na wdychanie substancji rakotwórczych (załącznik do r.w.ch. - wykaz chorób zawodowych uprawniających do świadczeń w razie inwalidztwa lub śmierci z powodu choroby zawodowej - lp. 10). W § 2 r.w.ch. wskazano natomiast warunki konieczne do uzyskania świadczeń przewidzianych w ustawie 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Biorąc pod uwagę powyższe, analiza dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy jednoznacznie wskazuje na to, że odwołującej się przysługiwało prawo do ubiegania się o jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci jej męża spowodowanej chorobą zawodową. Stosownie do § 8 ust. 1 r.u.ś.p. istnienie choroby zawodowej uzasadniające prawo do świadczeń określonych w § 2-4 stwierdzały organy państwowej inspekcji sanitarnej w trybie przewidzianym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 16 kwietnia 1968 r. w sprawie zgłaszania chorób zawodowych i ich stwierdzania oraz dokumentacji, sprawozdawczości i statystyki tych chorób (Dz. U. Nr 14, poz. 86), z urzędu, a także na wniosek pracownika, a w razie jego śmierci - na wniosek pozostałej po nim rodziny (§ 8 ust. 2 r.u.ś.p.).

Uszczerbek na zdrowiu stwierdzony u męża odwołującej się był związany z chorobą zawodową powstałą w związku z zatrudnieniem, które ustało w dniu 23 listopada 1972 r., a zatem do stanu faktycznego ustalonego przez Sąd Rejonowy w przedmiotowej sprawie należało zastosować ustawę, która obowiązywała w dniu ustania zatrudnienia zmarłego, tj. w dniu 23 listopada 1972 r., tj. u.ś.p. z 1968 r., która wprawdzie bezpośrednio nie przewidywała świadczenia w postaci jednorazowego odszkodowania dla członków rodziny zmarłego pracownika lub rencisty z powodu choroby zawodowej, ale przewidywały je wydane na jej podstawie wskazane powyżej rozporządzenia. Tymczasem w zaskarżonej decyzji ZUS podniósł, że dopiero ustawa z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 1975 r. Nr 20 poz. 105) zaliczyła w art. 2 ust. 2 w poczet świadczeń wypłacanych świadczeniobiorcom jednorazowe odszkodowanie - dla członków rodziny zmarłego pracownika lub rencisty. Jak już wykazano powyżej, wbrew twierdzeniom Sądu I i II instancji

oraz ZUS-u, zarówno w chwili ustania zatrudnienia męża odwołującej się, jak i w dniu jego śmierci, istniała podstawa prawna pozwalająca odwołującej się na ubieganie się o jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci jej męża spowodowanej chorobą zawodową, tj. § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 7 ust. 1 r.u.ś.p.

Aby naruszenie prawa materialnego mogło stanowić skuteczną podstawę skargi nadzwyczajnej, musi mieć ono charakter „rażący” – przy czym należy mieć na uwadze, że „rażące” naruszenie prawa jest czym innym niż „oczywiste” naruszenie prawa, czyli widoczne dla przeciętnego prawnika *prima facie*, bez konieczności wnikliwej analizy. Na tle skargi nadzwyczajnej ocena tego, czy doszło do „rażącego” naruszenia prawa jest uzależniona od: wagi naruszonej normy, tj. jej pozycji w hierarchii norm prawnych, stopnia (istotności) jej naruszenia, skutków naruszenia dla stron postępowania (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 3 czerwca 2020 r., I NSNc 46/19; z 17 czerwca 2020 r., I NSNc 44/19 i NSNc 47/19; postanowienie Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2020 r., I NSNc 45/19). Naruszenie prawa materialnego może przybrać postać jego błędnej wykładni albo niewłaściwego zastosowania. Stosowanie prawa materialnego przez sąd wyraża się rozstrzygnięciem w określony sposób o poddanej mu pod osąd sprawie, w której podmiot prawa, wobec naruszenia albo zagrożenia jego sfery prawnej, poszukuje ochrony dla przedstawionego w piśmie wszczynającym postępowanie roszczenia.

Błędne zastosowanie normy prawa materialnego polega na błędzie w subsumpcji, tj. niewłaściwym podciągnięciu konkretnego stanu faktycznego pod hipotezę normy prawnej, która z tego przypisu wynika. Konsekwencją błędu w subsumpcji jest z kolei takie ukształtowanie wydanym w sprawie orzeczeniem sytuacji prawnej strony, które jest wadliwe, tj. niezgodne z relewantnymi normami prawa materialnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2021 r., I NSNc 97/20). Należy przy tym zaznaczyć, że wskazane postacie naruszenia prawa materialnego nie są rozłączne, albowiem błędna wykładnia określonego przepisu z zasady zawsze będzie skutkować jego niewłaściwym zastosowaniem. W realiach niniejszej sprawy rażący charakter naruszenia wskazanych powyżej przepisów wyraża się w niewłaściwym ich zastosowaniu przez co odwołująca się została pozbawiona możliwości dochodzenia roszczenia pomimo istnienia ku temu podstaw. Rozpoznający przedmiotową sprawę Sąd Okręgowy w Warszawie,

oddalając apelację odwołującej, niezasadnie, z rażącym naruszeniem prawa, zaakceptował pogląd przedstawiony przez Sąd Rejonowy, że brak było podstaw prawnych do przyznania na rzecz odwołującej się jednorazowego odszkodowania z tytułu zachorowania jej męża na chorobę zawodową.

Niezależnie jednak od powyższego na uwzględnienie zasługuje także drugi zarzut skarżącego w postaci rażącego naruszenia art. 49a ust. 1 u.s.w.p. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji przyjęcie na podstawie art. 49a ust. 3 u.s.w.p., że w niniejszej sprawie należało zastosować przepisy obowiązujące w dniu ustania zatrudnienia zmarłego męża odwołującej się, tj. przepisy u.ś.p. z 1968 r., podczas gdy właściwą regulacją dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy winny być przepisy u.s.w.p., albowiem ust. 3 art. 49a u.s.w.p. nie ma zastosowania do roszczeń w sprawie o jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci spowodowanej skutkami choroby zawodowej.

Zgodnie z art. 49a ust. 1 u.s.w.p. przepisy tej ustawy stosuje się do spraw o świadczenia z tytułu wypadków przy pracy, które nastąpiły począwszy od dnia 1 stycznia 2003 r. Dotyczy to także świadczeń z tytułu chorób zawodowych, jeżeli uszczerbek na zdrowiu spowodowany taką chorobą został stwierdzony po dniu 31 grudnia 2002 r., z zastrzeżeniem art. 49a ust. 3 u.s.w.p., który stanowi, że do spraw o świadczenia z tytułu uszczerbku na zdrowiu stwierdzonego po dniu 31 grudnia 2002 r., a spowodowanego chorobą zawodową powstałą w zatrudnieniu lub podczas prowadzenia pozarolniczej działalności lub współpracy przy jej prowadzeniu, narażających na tę chorobę, które ustało przed dniem 1 stycznia 2003 r., stosuje się przepisy obowiązujące w dniu ustania tego zatrudnienia lub działalności (współpracy).

Nie ulega wątpliwości, że stwierdzenie choroby zawodowej u zmarłego męża odwołującej się nastąpiło Decyzją Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w P. z dnia 29 września 2017 r., a zatem pod rządami wskazanych powyżej przepisów u.s.w.p., które regulują m.in. rodzaje świadczeń z tytułu chorób zawodowych, warunki nabywania prawa do tych świadczeń oraz zasady i tryb przyznawania świadczeń, ustalania ich wysokości, a także zasady ich wypłaty. Należy podkreślić, że powyższe przepisy intertemporalne w zasadzie są tożsame z przepisami na które powoływał się ZUS w zaskarżonej decyzji, tj. art. 49 u.ś.p. z

1975 r. Jest to tym bardziej istotne, gdyż kwestią ich wykładni zajmował się już Sąd Najwyższy w uchwale z 19 kwietnia 1984 r. III PZP 13/84, a analiza uzasadnienia tej uchwały prowadzi do wniosku, że pozostaje ona aktualna również w zakresie obowiązującego obecnie art. 49a u.s.w.p.

We wskazanej uchwale Sąd Najwyższy dokonał rozróżnienia znaczeniowego sformułowań „świadczenia z tytułu chorób zawodowych” (art. 49 ust. 1 u.ś.p. z 1975 r.) oraz „świadczenia z tytułu uszczerbku na zdrowiu” (art. 49 ust. 3 u.ś.p. z 1975 r.) jako przesłanki wniosku, że „z zastrzeżeniem ust. 3” wspomniane w końcowej treści ust. 1 art. 49 dotyczy tylko jednorazowego odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu uregulowanego przepisami art. 9-11 u.ś.p. z 1975 r. Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że do roszczenia o jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci pracownika lub rencisty, o którym mowa w art. 12-14 u.ś.p. z 1975 r., nie odnosi się zastrzeżenie dotyczące treści ust. 3 art. 49 (por. także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1985 r. o sygn. III UZP 58/84).

Natomiast odnośnie do art. 49a u.s.w.p., także w doktrynie prawa wskazuje się, że ust. 3 tego przepisu nie ma zastosowania do roszczeń w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy, rentę rodzinną oraz o jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci spowodowanej skutkami choroby zawodowej (zob. K. Słebzak, Komentarz do art. 49a u.s.w.p., w: Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Komentarz, Warszawa 2010, el./Lex). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela powyższe stanowisko. Niewątpliwie art. 49a ust. 3 u.s.w.p. ma zastosowanie do spraw o świadczenia z tytułu uszczerbku na zdrowiu stwierdzonego po dniu 31 grudnia 2002 r., który ustał przed dniem 1 stycznia 2003 r. Wykładnia literalna tego przepisu prowadzi jednak do wniosku, że „ustanie” należy rozumieć jako zakończenie lub co najmniej zmniejszenie okoliczności związanych z powstałym uszczerbkiem na zdrowiu wynikającym z choroby zawodowej. W tym kontekście trudno uznać, że śmierć pracownika stanowi ustanie powstałego uszczerbku na zdrowiu. Śmierć jest zdarzeniem, które niewątpliwie pogłębia i definitywnie niszczy zdrowie pracownika za które ustawodawca przewidział przedmiotowe odszkodowanie. Stanowi zatem

okoliczność, w którym powstały uszczerbek na zdrowiu nie ustał, lecz spowodował dalej idące i nieodwracalne skutki wynikające z choroby zawodowej.

Mając na względzie powyższe oraz to, że stwierdzenie choroby zawodowej u męża odwołującej się nastąpiło Decyzją z dnia 29 września 2017 r., przepisami miarodajnymi dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy powinny być obowiązujące przepisy u.s.w.p., a nie przepisy u.ś.p. z 1975 r., czy też poprzedzających ją przepisy u.ś.p. z 1968 r. wraz ze wskazanymi rozporządzeniami. Podsumowując, zarówno Sąd Okręgowy w Warszawie, oddalając apelację odwołującej się, jak też Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, oddalając jej odwołanie, dopuściły się rażącego naruszenia prawa poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 49a ust. 1 u.s.w.p. przez przyjęcie, że na gruncie przedmiotowej sprawy należało zastosować przepisy obowiązujące w dniu ustania zatrudnienia męża odwołującej się, podczas gdy właściwą regulacją dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy z powinny być przepisy obowiązującej ustawy, albowiem art. 49a ust. 3 u.s.w.p. nie ma zastosowania do roszczeń w sprawie o jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci spowodowanej skutkami choroby zawodowej.

Skarżący podniósł także zarzut naruszenia wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP) zasady zaufania obywateli do państwa i jej organów, a w szczególności sprawiedliwości proceduralnej, a także prawa do rzetelnego i sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) poprzez: a. uniemożliwienie odwołującej się dochodzenia roszczenia w postaci jednorazowego odszkodowania z tytułu śmierci jej męża spowodowanej skutkami choroby zawodowej ze względu na przyjęcie, że przepisy obowiązujące w dniu ustania jego zatrudnienia nie przewidywały przyznania tego rodzaju świadczenia; b. nierzetelną, a więc naruszającą zasady sprawiedliwości proceduralnej, kontrolę odwoławczą zaskarżonego orzeczenia Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 7 lipca 2020 r. o sygn. akt VII U 92/18 poprzez zaaprobowanie przez Sąd odwoławczy niewłaściwego zastosowania przez Sąd I instancji art. 49a ust. 1 u.s.w.p.), a w konsekwencji oddalenie apelacji odwołującej się, podczas gdy miała ona uzasadnione powody oczekiwać, że orzekające w jej sprawie Sądy we właściwy sposób zastosują przepisy

prawne i uwzględnia obowiązujące w dacie wyrokowania przepisy u.s.w.p., które dawały podstawę do ubiegania się przez nią o jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci męża spowodowanej skutkami choroby zawodowej.

Zarzut ten w ocenie Sądu Najwyższego znajduje uzasadnione podstawy jedynie w części. Jak bowiem wskazywał już wielokrotnie Sąd Najwyższy naruszenie zasady sprawiedliwości społecznej wynikającej z art. 2 Konstytucji RP nie może stanowić uzasadnionego zarzutu w ramach pierwszej podstawy szczególnej skargi nadzwyczajnej. Wynika to już z treści art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, zgodnie z którym podstawą skargi nadzwyczajnej może być naruszenie zasad lub wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji RP. Chodzi wobec tego o zasady, które są „określone” (wskazane) w przepisach Konstytucji RP, a nie takie, które zostały „wywiedzione” z art. 2 Konstytucji RP (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2021 r., I NSNc 147/20; z 31 sierpnia 2021 r., I NSNc 82/20; z 8 grudnia 2022 r., I NSNc 575/21).

Przed wszystkim jednak odmienna interpretacja pierwszej podstawy szczególnej skargi nadzwyczajnej nadmiernie rozszerzałaby zakres możliwych do sformułowania zarzutów, pozwalając opierać skargi nadzwyczajne na szerokim i niedookreślonym zbiorze zasad pochodnych, wywiedzionych przez Trybunał Konstytucyjny i teorię prawa konstytucyjnego z art. 2 Konstytucji RP. Taka wykładnia godziłaby w istotny komponent prawa do sądu (Konstytucji RP), jaką jest stabilność orzeczeń, przecząc wyjątkowemu charakterowi skargi nadzwyczajnej, jako środka prawnego, mającego zastosowanie w szczególnych sytuacjach popełnienia przez sąd rażących lub oczywistych uchybień (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2021 r., I NSNc 147/20; z 31 sierpnia 2021 r., I NSNc 82/20; z 8 grudnia 2022 r., I NSNc 575/21; z 24 maja 2023 r., II NSNc 127/23).

W pozostałym zakresie Sąd Najwyższy uznaje zarzut sformułowany pkt 1 *petitum* skargi za w pełni zasadny. Przychylić należy się do stanowiska uznającego, że niewłaściwe zastosowanie wskazanych powyżej przepisów przesądza o naruszeniu przez Sąd Okręgowy art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. W kontekście rozpoznawanej sprawy sprawiedliwość proceduralna i prawo do rzetelnej procedury zostało bowiem naruszone w związku z niewłaściwym zastosowaniem prawa, co uniemożliwiło odwołującej się dochodzenia roszczenia w postaci jednorazowego

odszkodowania z tytułu śmierci jej męża spowodowanej skutkami choroby zawodowej ze względu na przyjęcie, że przepisy obowiązujące w dniu ustania jego zatrudnienia nie przewidywały przyznania tego rodzaju świadczenia.

W analizowanej sprawie spełniona została również przesłanka ogólna, o której mowa w art. 89 § 1 *in principio* u.SN.

Podkreślenia wymaga, że ogólna podstawa skargi nadzwyczajnej, jakkolwiek swą treścią częściowo nawiązuje do podstawy szczególnej, ujętej w art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, pełni jednak odmienną od niej funkcję. O ile wskazana przesłanka szczególna stanowi jedno z kryteriów, w świetle którego Sąd Najwyższy dokonuje oceny wadliwości zaskarżonego skargą nadzwyczajną prawomocnego orzeczenia, o tyle przesłanka ogólna określa warunek, którego zaistnienie otwiera drogę do usunięcia stwierdzonej wadliwości poprzez wyeliminowanie zaskarżonego orzeczenia z obrotu prawnego. Warunkiem tym jest konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Samo zatem zaistnienie przesłanki szczegółowej, również wskazanej w art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, nie przesądza jeszcze o konieczności wyeliminowania z obrotu wadliwego orzeczenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2021 r., I NSNk 4/20; 16 czerwca 2021 r., I NSNc 164/20; wyrok Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2022 r., I NSNc 567/21). Zasadność skargi nadzwyczajnej winna być oceniana przede wszystkim przez pryzmat celu tego środka kontroli konstytucyjności orzeczeń sądowych, wyrażonego w art. 89 § 1 *in principio* u.SN, a jest nim urzeczywistnienie stanu polegającego na zapewnieniu zgodności porządku prawnego, którego zaskarżone orzeczenie jest elementem, z art. 2 Konstytucji RP (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 27 stycznia 2021 r., I NSNc 147/20; 23 czerwca 2022 r., I NSNc 567/21).

Sąd Najwyższy w analizowanej sprawie nie miał wątpliwości, że podniesione okoliczności, przy jednoczesnym braku możliwości zmiany zaskarżonego wyroku, uzasadniają wniosek o jego uchylenie w całości. Jednocześnie w realiach niniejszej sprawy Sąd Najwyższy stwierdza potrzebę uchylenia również wyroku Sądu Rejonowego wydanego w I instancji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, co będzie proporcjonalnym środkiem pozwalającym zapewnić zgodność orzeczenia

z art. 2 Konstytucji RP. W następstwie bowiem uchybienia, którego dopuścił się obydwaj Sądy, powstały skutki niemożliwe do aprobaty w świetle wymagań praworządności, nie dające się akceptować, jako że akt (orzeczenie - wyrok) wydany został przez organ praworządnego państwa. Rozpoznający przedmiotową sprawę Sąd Okręgowy w Warszawie, oddalając apelację odwołującej, niezasadnie, z rażącym naruszeniem prawa, zaakceptował pogląd przedstawiony przez Sąd Rejonowy, że brak było podstaw prawnych do przyznania na rzecz odwołującej się jednorazowego odszkodowania z tytułu zachorowania jej męża na chorobę zawodową, przez co nie zagwarantowano jej bezpieczeństwa prawnego i uzyskania ochrony przewidzianej w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Tym samym utrzymanie zaskarżonego wyroku nie da się pogodzić z obowiązywaniem art. 2 Konstytucji RP. W realiach przedmiotowej sprawy nie było podstaw do przyjętego przez Sądy rozumowania.

W obecnej sprawie wazeniu podlegają zatem, z jednej strony, ochrona stabilności prawomocnych orzeczeń sądowych, z drugiej zaś strony wzgląd na ochronę zaufania obywateli do państwa. W opisaniej sprawie stwierdzone naruszenia wykazują większą wagę niż stabilność prawomocnego orzeczenia sądowego. Odwołująca się została pozbawiona prawa do rzetelnego, sprawiedliwego rozstrzygnięcia wskutek istotnych błędów sądowych, opisanych w poszczególnych zarzutach skargi. Rolą Sądu Najwyższego w przeprowadzanej konkretnej kontroli konstytucyjnej nie jest eliminowanie z obrotu wszelkich wadliwych orzeczeń, a jedynie tych, które godzą w podstawy umowy społecznej będącej fundamentem demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, a zatem dotyczą określonego kształtu relacji pomiędzy jednostką a władzą publiczną (przedmiotowa strona zasady demokratycznego państwa prawnego) lub godności upodmiotowionej jednostki (podmiotowa strona zasady demokratycznego państwa prawnego) (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 maja 2021 r., I NSNk 4/20). Sąd Okręgowy w Warszawie wydając zaskarżony wyrok naruszył zasadę zaufania obywatela do państwa, godząc w bezpieczeństwo prawne odwołującej się. Z tej przyczyny uchylenie obydwu wyroków i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji

jest konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 91 § 1 u.SN orzekł jak w pkt 1. i 2. wyroku.

Jednocześnie, na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN Sąd Najwyższy zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania wywołanego wniesieniem skargi nadzwyczajnej.

[SOP]

[a.ł.]